שמאי

שמאי אומר כל הנשים דיין שעתן. אם ראתה דם די לנו אם תטמא תרומה וטהרות שתגע בהן משעת ראייה ואילך ולא אמרי' כי היכי דהשתא אישתכח דם בבית החילון אי הוה בדקה נמי מקמי הכי הוה אישתכח וכותלי בית הרחם העמידוהו וקיימא לן בפ' יוצא דופן (לקמן דף מ.) כל הנשים מטמאות בבית החילון: **מפקידה לפקידה.** בדקה עצמה באחד בשבת ומצאתה טהורה וליום רביעי בדקה ומצאתה טמאה חיישינן ומטמאה מספק כל הטהרות שנתעסקה בהן משעת בדיקת אחד בשבת דשמא עם סילוק ידיה ראתה וכותלי בית הרחם העמידוהו: **ואפי' לימים הרבה.** בין בדיקה לראשונה לשניה מטמאינן כל הטהרות שנתעסקה בהן בינתיים אבל הגך דמקמי בדיקה קמייתא טהורות דהא כשבדקה עצמה מצאתה טהורה: **לא כדברי זה.** שהחמיר יותר מדאי דודאי כולי האי לימים רבים לא מוקמי ליה כותלי בית הרחם: **ולא כדברי זה.** שמיקל יותר מדאי: **אלא מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה.** שאם יש לימים הרבה בין פקידה לפקידה לא מטמאינן להו לכולהו טהרות דביני ובייני אלא אותם שנתעסקה בהם מאתמול בשעה הזאת וטעמייהו דרבנן מפרש לקמן (דף ד:) בגמרא. ומאי מעת לעת ממעטת זמן מפקידה לפקידה: **ומפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת.** שאם היה זמן מפקידה לפקידה מועט מזמן מעת לעת הולכין אחריו להקל כגון בדקה עצמה שחרית ומצאתה טהורה וחזרה ובדקה ערבית ומצאתה טמאה דאמרי' לקמן במתני' (דף יא.) פעמים צריכה להיות בודקת שחרית ובין השמשות אם מטמאינן הא מטמאינן טהרות של ליל אמש דהא בדקה שחרית ומצאתה טהורה וליכא למימר דהוי דם מאתמול בהאי שעתא אלא הגך טהרות דמבדיקת שחרית ואילך מטמאינן דהיינו מפקידה לפקידה: **על יד.** על כח מפקידה לפקידה הוא בא וממעטו כמו פוסל על ידו ביבמות (דף לו.) וכן הרבה: **כל אשה שיש לה וסת.** קבוע ג' פעמים ובדקה בשעת וסתה ומצאתה טמאה: **דיה שעתה.** וליכא למימר דמעיקרא הוה התם דודאי אורח בזמנו בא: **המשמשת בעדים.** שבדקה עצמה בעד דהיינו בסדין קודם תשמיש ולאחר תשמיש: **הרי זו לפקידה וממעטת על יד כו'.** ואם ראתה דם אחר כך בבדיקת ערבית והיא שמשה בלהרים בעדים לא מטמאינן טהרות דמבדיקת שחרית עד תשמיש שהרי קודם תשמיש בדקה ומצאתה טהורה וליכא למימר מקמי הכי הוה אלא הגך דמתשמיש ואילך טמאות: **אף על פי שאמרו כו'.** אשמין לה וסת קאי: **אינה מונה.** ימי נדה אלא משעה כו': **גמ' העמד אשה על חזקתה.** שהרי מספק אתה בא לטמאותה לענין טהרות דקודם ראייה ספק הוה לה דם מקודם לכן ספק לא הוה אלכך העמד אשה על חזקתה שהיתה קודם ראייה כשנתעסקה בטהרות אלו: **כגון ספק לא נגע** ל"ג דהתם לאו משום חזקה הוא דהא ספק טומאה ברשות הרבים טהור דהיינו ספק נגע הלכתא גמירי להו[ג]: כיון

מעת לעת. [ה] מפרש בגמ' דתולין לא אוכלין ולא שורפין ודוקא לקדשים או לתרומה אבל לחולין לכ"ע היא שעתה דאוקמא לה בחזקת טהורה וא"ת מאי שנא מכל ספק טומאה דברה"י טמא ודאי אף לחולין ולא מוקמינן בחזקת טהרה משום דילפי' (לקמן דף ג.) מסוטה מדפריך בגמרא לר"ש אי מה סוטה טמאה ודאי ברה"י אף הכא טמאה ודאי ומשני שאני סוטה דאיכא רגלים לדבר משמע דלרבנן דאמרי ברה"י טמאות אתי שפיר וטעם דתרתי לריעותא לא הוצרך אלא לטמא אפילו בר"ה וי"ל דלא ילפינן מסוטה לטמאה למפרע ולכך בטומאה דמעת לעת מוקמינן לה אחזקתה וא"ת במעת לעת דקיל טפי משאר טומאות כדפרישית אמאי אחמירו בו לטמאה אף בר"ה ובכל שאר טומאות אמרינן בר"ה ספקו טהור כדמוכח בשמעתין דקאמר והלא כי קאמר אוקי מילתא אחזקתה כגון ספק נגע ספק לא נגע אבל במעל"ע כו' ולא אמרינן אוקי מילתא אחזקתה אלא בר"ה אלמא במעת לעת אף אף בר"ה טמא וכן לקמן (דף ה:) מוקי מתני' כשנושאין אותה חבריותיה במטה ל"כ [ה] הוו להו תלתא והוי ר"ה כדמוכח בריש שני נזירים (נזיר נז.) ואפ"ה הטטה טמאה ואע"ג דיש לדחות כגון שהכילה מפסקת בין נדה לחבריותיה אין נראה דבהדיא יש בירושל' דמגעה בר"ה מטמא במעת לעת [ו] וי"ל דאף בר"ה לא נטהר בקדשים משום חזקת טהרה כיון דאיכא ריעותא מגופה ואע"ג דמסוטה ילפינן לטהר בר"ה אפי' היכא דליכא חזקה [ז] כמו שאפרש לקמן הכא לא ילפינן מסוטה משום שהאשה שראתה השתא ודאי טמאה היא ולא גמרינן מסוטה לטהר בר"ה אלא כמו ספק נגע ספק לא נגע שגם עתה בספק דומיא דסוטה ומיהו בדבר שאין בו דעת לישאל טהור במעת לעת דלקמן מקשינן אמתני' דבר שאין בו דעת לישאל הוא ומוקמינן בשחבריותיה נושאות אותה במטה והיינו משום דדבר שאין בו דעת לישאל לא אף על גב דר"ש מטהר במקום שנמדד מסוטה. גי': גמרינן מסוטה *אלא גמרינן לטהר מדרב גידל דאמר רב גידל (סוטה דף כט.) כתיב והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל הא ספק טהור וכתיב כל טהור יאכל בשר הא ספק טמא אלא כאן שאין בו דעת לישאל כאן שיש בו דעת לישאל ובטומאת בשר קדש שייך למפרע כמו להבא ועוד י"ל דלא גמרינן מסוטה *אלא טומאת מגע ולא טומאת רחייה לכך מטמא אף ברה"ר אבל דבר שאין בו דעת לישאל טהור דבטומאת בשר קדש שייך טומאה ע"י ראיית הזב או הזבה או הנדה [ג] לאסרינן לאכול בשר קדש והוי בכלל כל טהור יאכל בשר (ויקרא ז) ומ"ת מאי שנא דבנגע באחד בלילה (לקמן דף ד.) דמטמאין רבנן אף בר"ה כדמוכח בתוספתא היכא דלא ראהו מי מבערב משום דכל הטומאות כשעת מציאתן ואשה נמי אמרינן (לקמן דף ד.) כיון דשכיחי בה דמיס כאיה בדוקה דמיא ואמאי מטהרינן לחולין אף ברה"י וי"ל דלקמן [נמי] בנגע באחד בלילה מיירי בקדשים וכן קופה (לקמן דף ג:) דפריך הלא לשמאי מיירי בקדשים דאי לאו הכי תקשה ליה לגפשיה וכן פלוגתא דחזקיה ור' יוחנן (שם) [ד] המדלה י' דליים מים מיירי במים שנעשו על טהרת הקדש לגוף בהן עיסת מנחות או להדיח בהן בשר קדש דכקדש דמו וא"ת ומ"ש דאמרינן בנגע באחד לשרוף ובמעת לעת אמרינן תולין דאשה נמי מיקריא במקום מציאתה דכל מקום שהיא טומאתה עמה דאי לאו הכי תקשי אשה לחזקיה דמטהר בקופה ממקום למקום וי"ל משום דלבו נוקפו ויבטל מפריה ורביה דקבור דשכיחא טומאה כיון שנשרפין עליה תרומה ופרים דכה"ג אמרינן לקמן (דף ג:) והא דפריך הלא לשמאי היינו משום דלבו נוקפו לא היה לו לטהר לגמרי אך קשה דמטהר אף ברה"י ובקופה [ד] מטהר ר' יוחנן ברה"י וכן בנגע בא' בלילה אפילו לאוהו אי לכך נראה דטעמא דשמאי משום ביטול פריה ורביה ולהכי לא עבדינן סייג ברה"י אפי' אי לא כבדוק דמיא. גי': *אף קשה לפ"ז מאי פריך להלא ממקוה נימא משום דלבו נוקפו וא"ת אמאי מטהר שמאי טפי באשה מבקופה ונגע באחד אע"ג דמשני שמאי דאשה אין לה שוליים היינו להאי לישנא דאי הוה דם מעיקרא הוה אתי מודה לשאר לישני ליה לן האי טעמא וי"ל דטעמא דשמאי משום דאשה בדוקה היא והא דקאמר כיון דשכיחי בה דמיס *כאיה בדוקה דמיא היינו להלא וא"ת לר"מ אמאי מטהר בנגע באחד ובאשה תולין וי"ל משום (ח) דמוקמה אחזקתה ואשה משום דאיכא ריעותא מגופה: **והלל בי אמר דמוקי מילתא אחזקתיה.** כגון ספק נגע ספק לא נגע היינו בר"ה כדפרישית אבל ברה"י לא מוקמינן אחזקתיה והוי טומאה ודאי: (ו) ילפינן מסוטה ודוקא ספק נגע ספק לא נגע הוי ודאי טמא אבל טמא שנגע באחד מן החביות ואינו יודע באיזה מהם נגע הוו שניהם טמאים מספק ואינן טמאין שניהם בודאי דלא גמרינן מסוטה אלא דבר שיכול להיות והכא האחד טהור בודאי וכן משמע בריש שני נזירים (נזיר נז.) דקתני אמר להם אחד ראיתי אחד מכם שנטמא ואיני יודע איזה מכם מבאילין קרבן טומאה וקרבן טהרה ולא מייתי כל אחד קרבן טומאה משום דלא גמרינן מסוטה אלא דבר שיכול להיות והא דפריך התם אמאי מייתו קרבן טומאה ליתו תרוייהו קרבן טהרה דאחד שאמר לשניים הוו להו ג' והוי ר"ה וספקו טהור אע"ג דאין יכול להיות שיהו שניהם טהורין דהאחד ודאי טמא וכן גבי שני שבילים בפ"ק דפסחים (דף י.) מטהרינן שניהם בבאו לישאל זה אחר זה אע"ג שבודאי נטמא האחד התם *לא מסוטה גמרינן אלא דמוקמינן כל אחד בחזקת טהרה כדאיתא הכא דהוי טעמא משום דמוקמינן מילתא אחזקתיה *ומיהו היכא דליכא חזקה לטהרה מטהרין בר"ה מסוטה כמו מקוה שנמדד ונמצא חסר דמטהר ר"ש בר"ה דגמרינן מסוטה אע"ג דליכא למימר העמד מקוה על חזקתו דאדרבה העמד טמא על חזקתו ואם תאמר והיכי ילפינן מסוטה לטהר ברשות הרבים אפילו ליכא חזקה הא סוטה אית לה חזקת טהרה ויש לומר כיון דקינא לה ונסתרה איתרע חזקתה ואע"ג דאין סתירה בר"ה מכל מקום איתרע חזקתה דשייך קנא סתירה באפילה ובלילה ובעת

ומיירי כעין ב' נזירים דליכא למילף מסוטה ולריכי טעמא דחזקה. גי':

בטהרות [והיינו משום] דרה"ר אינו שייך למעל"ע כלל וכדפרישנא אבל חלוק [בין דבר שיש בו דעת לשאול לאין בו שייך שפיר גם בטומאת מעל"ע] שראוי ספיקתה להתברר בשיש בו דעת לישאל טפי כדכתיבנא התם ומה"ט ניחא הא דאחמירו רבנן במעת לעת שאין בו דעת לישאל דבעלמא [קי"ל דברה"י שורפין והכא תולין] וק"ל לפי מה דפריך מנגע בא' בלילה אמעל"ע תקש' לי' אמקוה דקאמ' ושניהן לא למדוה אלא מסוטה הא לא דמי לסוטה דהוי טומאה למפרע הלכך י"ל דדוקא מעל"ע לא דמי לסוטה דא"א

ג) לקמן סב. [וע' תוס' על זה לקמן ד:], ד) [לקמן טו.] שבת טו. עדיות פ"א מ"ב, ה) [מולין ט:], ו) [ל"ל מטמא],

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מעת לעת מפרש בגמ'. נ"ב בדף ו' ע"א: (ב) בא"ד כמו שאפרש לקמן. נ"ב בד"ה והלא: (ג) בא"ד לו הגדה דאסורים לאכול בשר: (ד) בא"ד וז' יוחנן וכן המדלה י' דליים: (ה) בא"ד וי"ל משום דמוקמיה אחזקתיה ומשם משום: (ו) ד"ה והלא וכו' ולאי דילפי' מסוטה:

גליון הש"ס

מתני' דיין שעתן. עי' מנחות יט ע"ב תל"ב כנגד: תוס' ד"ה מעת לעת וכו' הוו להו תלתא והוי הר"ה. עי' סוטה כח ע"ב תל"ב ברה"ר: בא"ד וי"ל דאף ברה"ר לא נטהר בקדשים וכו'. עי' טהרות פ"ה מ"ז בר"ש: בא"ד אלא טומאת מגע ולא טומאת ראייה. עי' לקמן יז ע"ב תל"ח ואין שורפין. ולקמן כא ע"א תל"ה וכנגן: בא"ד כאנה בדוקה דמיא היינו להלל. כאן שייך הנגיון אך קשה וכו': תוס' ד"ה והלל וכו' לא אסוטה גמרינן אלא דמוקמינן כל א' בחזקת טהרה וכו'. עי' לקמן ס ע"א תל"ה בגמו:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

תוס' הרא"ש

בכ"י נחסרו הרבה תבות מפירוש הדף הזה והגיהם הרב בעל חשק שלמה והוסיפם ע"פ דעתו הרחבה לפי המשך דברי פירוש רבינו והתיבות שהוסיף מוקפות בחצאי רבוע.

כל הנשים דיין שעתן. [האי] כל לאו דוקא דמודה שמאי בשוטה לשינויא דש"ס דמרגשת בעצמה ולשינויא דאם איתא דהוה דם מעיקרא הוה אתי מודה למשמשת במוך ותנא כל לאפוקי מדרבי אליעזר דאמר [בד"ז ע"א] (דוכן) ארבע נשים [דיין שעתן]. ותו לא: [דיין שעתן]. לאו דוקא דאפי' שעה אחת אינה מטמאה למפרע כדאמרי' לקמן [דף ט"ו ע"א] אחר זמן בועלה נכנס להיכל ומקטיר קטורת ואמרינן דסבר לה כשמאי [ומיהו אם ראתה בתוך שיעור רוטן] מודה דבועלה חייב חטאת דהיינו שעת ראיה ממש [וכן אם ראתה אחר זמן בתוך שיעור אשם תלוי] אבל ראתה אחר [אותן] זמן לית ליה לב"ש. וא"ת מה שייך למתני' לשון דיין כיון [דאינה מטמאה רק משעת ראיה ואילך פשיטא דטמאה הו"ל] למימר דכל הנשים מטמאות מראייתן ואילך דאשכחן דדייק [כה"ג] התם בפ' הזהב [דף נג ע"ב] גבי דיו שיאמר הוא וחומשו ובסוטה פ' היה מביא [דף יד ע"ב] גבי מנחה [מגישה בקרן מערבית דרומית] ודיו וי"ל דנקט דיין שלא תאמר מעל"ע [כהכמים] או מפקידה לפקידה [כהלל] ואע"ג דשמאי פתח ברישא מ"מ הוה מסתבר למעבד סייג וקאתי [לאפוקי מזה וכן בסוטה שם. דאמר דיו משר'] דסד"א תיבעי הגש' מנחה גופה וכן ההוא דפרק בתרא [דמכילתין דף ס"ה מניחן תחת] הצינור שמימיו מקלחין ודיו [ו] וכן ההיא דשלהי מסכת טהרות [אם נתנן בשיבולת הנחר דיו] וכן ההיא [דפ"ד] דמעשר שני הפודה מעשר שני ולא קרא עליו שם [ר"מ אומר דיו וכן ההיא דלקמן דף ל] דיו לטבילה שתהא באחרונה **ואפ'** לימים הרבה. הא [דהוצרך לפרש זה] דלא תימא מפקידה לפקידה דנקט היינו בסתם [פקידה דשחרית או ערבית קא מיירי] כדלקמן [דף ד' ע"ב]: **על** יד. [על כח מפקידה לפקידה כמו פוסל על ידו דפרק האשה רבה דף צ"ז] א"נ [על יד היינו אחר מפקידה] כמו על ידו החזיק [בעזרא ג'] [מ"ט] דשמאי הכי נמי מצי למיבעי מ"ט דהלל דמטהר [בחולין דהא מע"ע שבנדה אינו אלא לקודש] ואיכא למ"ד אף לתרומה אבל בחולין לד"ה טהור אבל [נקט טפי לפרש טעמא דשמאי] משום דמטהר לגמרי א"נ ה"ק מ"מ מ"ט [דשמאי שלא עשה סייג לדבריו ומשני דאולינן

ח) לפנינו שם ליתא ליתא דיו וכן בתוספתא דטהרות ליתא. וע"ע: ט) לכאורה ל"ע דלא מיירי שם בטומאת ספק רק בודאי ומשום דעשו הכילא בטומאה דרבנן.

א א מיי' פ"ג מהלכות טומאת מת ומשכב ומושב הלכה ד ופ"ט מהלכות איסורי ביאה הלכה ט. **ב** ב מיי' פ"ט מהלכות איסורי ביאה הלכה ד ופ"ג מהלכות משכב ומושב הלכה ה סמג שם: **ג** ג מיי' פ"ג מהלכות משכב ומושב הלכה ד: **ד** ד מיי' פ"ט מהלכות איסורי ביאה הלכה ג:

תוס' הרא"ש (המשך)

בתר חזקה הלכך אפי' סייג לא בעי [והלל קסבר כיון דאית לה ריעותא מגופה תו ליכא כאן חזקה] והלכך ראוי לעשות סייג: **קסבר** העמד אשה. [תימה דמ"ש מכל ספק טומאה דברה"י טמא ולא אהני הך חזקה ועוד דאף לחולין למאן] דאף דאיכא חזקה דטהרה דהא ילפינן מסוטה [ועוד דאמאי אמרי' דבמעל"ע שבנדה תולין והא דמוקמינן לה בשחבריותיה נושאות אותה במטה וכיון דאיכא תלתא עם האשה היושבת חשיב ברה"ר כדמוכח בריש פ' שני נזירים דילפינן מסוטה [דכל בי] תלתא הוי הר"ר וכן מוכח בשמעתין דקאמר והלל כי אמר [הנמצד דבר על חזקתו] היכא דלית ליה ריעותא מגופה [כגון] ספק נגע ספק לא נגע [אבל איתתא] דאיכא ריעותא מגופה טמא ומשמע אפי' ברה"ר והכי איתא בירושל' [כאן בפירקין בסוף הלכה ה' דטומאת מעת לעת טמא אפי' ברה"ר] וי"ל דגבי מעל"ע לא שייך לחלק [בין הר"ר לרה"ר] שאין ספיקתה ראוי להתגלות יותר מחמת רבים [כמו בנגע באחד] בלילה ולכל שאר ספק טומאה שראוי הספק [להתגלות] ברה"ר יותר מרה"י. ומה"ט ניחא דלא [השוו טומאות מעל"ע לשאר טומאות וגזור] אפי' ברה"ר ומ"ש בדבר שאין בו [דעת לשאול דלא גזור במעל"ע וכדאמר] לקמן [דף ה] גבי היתה יושבת במטה ועוסקת דמוקמינן ליה בשחבריותיה נושאות אותה במטה וכיון דאיכא תלתא עם האשה היושבת חשיב ברה"ר כדמוכח בריש פ' שני נזירים דילפינן מסוטה [דכל בי] תלתא הוי הר"ר וכן מוכח בשמעתין דקאמר והלל כי אמר [הנמצד דבר על חזקתו] היכא דלית ליה ריעותא מגופה כגון ספק נגע ספק לא נגע [אבל איתתא] דאיכא ריעותא מגופה טמא ומשמע אפי' ברה"ר והכי איתא בירושל' [כאן בפירקין בסוף הלכה ה' דטומאת מעת לעת טמא אפי' ברה"ר] וי"ל דגבי מעל"ע לא שייך לחלק [בין הר"ר לרה"ר] שאין ספיקתה ראוי להתגלות יותר מחמת רבים [כמו בנגע באחד] בלילה ולכל שאר ספק טומאה שראוי הספק [להתגלות] ברה"ר יותר מרה"י. ומה"ט ניחא דלא [השוו טומאות מעל"ע לשאר טומאות וגזור] אפי' ברה"ר ומ"ש בדבר שאין בו [דעת לשאול דלא גזור במעל"ע וכדאמר] לקמן [דף ה] גבי היתה יושבת במטה ועוסקת

ה א מיי' פ"י מהלכות מקוואות הלכה ו סמג עשין רמח טור"ע י"ד סימן רל סעיף עא:
ו ב מיי' פ"ח מהלכות תרומות הלכה כד:

תוס' הרא"ש

כלל לברר הספק בשעת המעשה אבל ספיקא דמקוה ונגע באחד בלילה אפשר להתברר בשעת מעשה: **היכא** דלית ליה ריעותא מגופה. וא"ת לימא כי אמרי' העמד דבר על חזקתו היכא דלא איתרע חזקה כגון ספק נגע אבל הכא איתרע דהרי דם לפניך וי"ל דבכי האי גונא נמי מוקמינן אחזקתיה כההיא דנגע בא' בלילה דאפי' רבנן מודו בראוהה חי מבערב דטהור אבל טעמא דריעותא גופה דאי איתרע חזקתה משום דמגופה קחזיא ושכיחי בה דמים תדיר ולא דמי לנגעים דאמרי' ספק נגעים להקל אע"ג דמגופיה קא חזי מ"מ לא שכיחי ביה נגעים כמו אשה שמצויין בה דמים תדיר ואע"ג דנתעסקה בטהרו' דלית בהו ריעותא כיון דטומאה דידהו משום לתא דידה משו"ה לא מוקמינן להו בחזקת טהרה ודוקא לתרומה או לקדשים כדלקמן אבל לחולין אע"ג דאיכא ריעותא מגופה מוקמי' להו בחזקת טהרה ויש להתיר מתוך כך בעדר שנשחטה בהמה [אחת] (אחרת) מהן ונמצאת טרפה כל הגבינים שעשו מחלב של העדר דמוקמינן להו אחזקתיה ואמרינן סמוך לשחיטה נטרפה [1] ואע"ג דאיכא ריעותא מגופה. ומיהו יש לדחות דשאני התם שלא נתבררה החזקה לעולם ואע"ג שחיתה כמה שנים ויצאה מחזקת טרפות מ"מ בכל שעה ושעה עומדת היא בספק תדע מדילפינן פ"ק דחולין דאזלינן בתר רובא מפרה אדומה ומשעיר המשתלח מדלא חיישינן דילמא טרפות הן וממאי משום דאזלינן בתר רובא דילמא משום דאמרינן אוקמה אחזקה אלא ודאי כי האי גוונא לא אמרינן אוקמיה אחזקתיה כיון דבשעתה לא נתבררה החזקה אלא לאחר שהוציאה שנתן הוברר הדבר דבשעת לידתה כשרה הייתה ומיהו אם לא נמצאת טרפה אלא כעין אותן שאנו אוסרין מחמת סירכא ואם היינו בקיאין לברר איפשר שהיה לה היתר ע"י בדיקה לא מיתסרי דהוה ספק ספיקא ספק טרפה ספק אינה טרפה ואת"ל טרפה אימר אחר כך נטרפה ועוד י"ל כיון דאזלינן בתר רובא כל הבהמות בחזקות כשרו' אפי' בתוך שנתן משום דרוב בהמות כשרות ורובא עדיף מחזקה ונעמיד בהמה זו בכלל הרוב והשתא היא דנטרפה ואי אישתכח ביה טרפות דיתרות ודאי מתחלת ברייתה היא טרפה ואע"ג דטרפה אינה חיה רוב טרפות קאמר או אם הוגלד פי המכה יש לאסור הגבינות [שנעשה בתוך] שלשת ימים קודם השחיטה: **ואילו** הכא טמאה ודאי. משמע מתוך פרש"י ז"ל דמלשון טמאה קא דייק וקשה דהא בסוף קדושין גבי תינוק שנמצא בצד העיסה דקתני וחכמים מטמאין ואמר ר' יוחנן אין זו חזקה ששורפין עליה את התרומה ועוד לקמן גבי קופה שנשתמשו בה טהרות ואמר ר' יוחנן טמאות בעי למימר דלתלות קאמר ונראה לפרש דהא דדייק דטמאות ודאי משום דתני בסיפא ר' שמעון אומר הרי"ש תולין: **אדרבה** העמד מקוה על חזקתו ואימר לא חסר. משמע דפריך אפילו [לב"ש] [לב"ה] דהוה לן לטהר לגמרי משום חזקה דמקוה אע"ג דאיכא נמי חזקה דטמא מ"מ חזקת מקוה עדיף שהרי הטמא טבל לפנינו אלא שאנו אומרים שמא לא טבל טבילה הוגנת כי שמא היה חסר המקוה וכיון דאמרת העמד מקוה על חזקתו נסתלקה חזקת הטמא כנ"ל: ח"נ הרי דם לפניך. ואיתרעא חזקת האשה ואע"ג דלא איתרע חזקת הטהרות ס"ד השתא כיון דטומאה דידהו משום לתא דידה לא מוקמינן להו אחזקתייהו עד דמשני הכא הדא הוא דאיכא לריעותא התם איכא תרתי לריעותא. וא"ת כיון דודאי טבל לא הוה לן למימר העמד טמא על חזקתו לרב חסדא דמכשר השוחט בסכין ונמצאת פגומה בפ"ק דחולין ופריך עלה מטבל ועלה ונמצא עליו דבר חוצץ. והא הכא דודאי טבל ספק היה עליו [ואעפ"כ לא עלתה לו טבילה] ומסיק התם איכא ריעותא מגופה והכא סכין איתרעא בהמה לא

*ובעת שאין בני אדם מצויין ומ"ת א"כ היכי ילפינן מסוטה דברה"י ספקו טמא אפי' איכא חזקה הא בסוטה איתרע חזקה וקרא דוטמאה דאיתר לגאמורי בעלמא טומאה מסוטה אימא דוקא היכא דליכא חזקה ואינטריך קרא לאשמועינן דהוי טמא ודאי אע"ג שאינו אלא ספק וגם לטהר בר"ה אע"ג דליכא חזקה וי"ל דילפינן מסוטה שעשאה הכתוב ודאי טמא אע"ג דאית לה חזקה שאינה טמאה ודאי ולא איתרע אלא חזקת טהרה ודאית: **דאיכא** ריעותא מגופה. אבל אי לאו האי טעמא הוה מוקמינן לה אחזקת טהרה אע"ג דהשתא ודאי טמאה כמו בנגע באחד דמטהרים אף רבנן ברלהו חי מבערב אע"ג דהשתא הוא חי מת וליכא עוד חזקת חיות

*ומ"מ אם עשו מבהמה גבינות ושחטוה ונמצאת טרפה אין להתיר הגבינות מטעם אוקי בהמ' בחזק' שלא היתה טרפה מתחלה כיון דמעולם לא היתה אותה שעה מבוררת לא חשיבה חזקה כדמוכח בהכל שוחטין (חולין יא:) דקאמר אתיא [2] ממכה אביו ומפרה אדומה דאזלינן בתר רובא והיכי מוכח דלמא משום דמוקי לה (ג) בחזקת שאינה טרפה אלא לא חשיב אותה חזקה כדפרישית וא"ע להתיר הגבינות: **להלל** קשה ודאי. דמדקאמר ר' שמעון בסיפא ברה"י תולין מכלל דטמאות דקאמרי רבנן בריאה היינו ולא: **השתא** הוא דחזאי. ורב דאמר בפ' י' יוחסין (קידושין עט.) הרי היא בוגרת לפנינו גבי קדשה אבי' בדרך וקדשה עצמה בעיר ושניהם ביומא דמגליס ו' חדשים שבין נערות לבגרות ולא קאמר השתא הוא דבגרה היינו משום דרגילות שערות לבא מלפרא וכי פריך התם לשמואל ממקוה וחבית ה"נ מלי למיפרך לרב דדוקא בשערות קאמר רב אלא דפריך לשמואל טפי בפשיטות והא דקאמר התם לימא רב דאמר כר' נתן דאמר אם בריא הוא עליו להביא ראיה שאביב מרע היה אע"ג דרב דוקא בשערות קאמר התם נמי רוב העולם בריאים ואית לן למימר דבריא היה כמו שהוא עכשיו: **הרתם** תרתי לריעותא. תימה דבפ"ק דחולין (דף י. ושם) אמרינן אחטה ונמצא הסכין פגום ושבר בו עצמות אחרי כן רב חסדא אמר כשרה משום דעצם ודאי פגום (ג) כו' ופריך ליה מטבל ועלה ונמצא עליו דבר חוצץ אע"פ שנתעסק באותו המין כל היום כולו לא עלתה לו טבילה ומשני סכין איתרעי בהמה לא איתרעי והשתא הא איכא תרתי לריעותא דהרי פגום לפניך והעמד בהמה בחזקת איסור כדאמר הכא דה"נ איתרעי מקוה ואדם לא איתרעי ואפ"ה מטמאין וי"ל דהתם משום דעצם ודאי פוגם כדאמר התם מ"נ אין סברא לחלק בין מקוה איתרעי לאדם איתרעי והתם ה"פ סכין איתרעי ואיכא ספיקי טובא שמא בעצם נפגם ואפי' בעור נפגם שמא נפגם במיעוט בתרא ואת"ל נפגם במיעוט קמא שמא לא שחט כנגד הפגימה אך קשה דאמר התם מנלן דאזלינן בתר חזקה דכתיב וילא הכהן מן הבית ודילמא אדנפיק ואמי בגיר ליה שיעורא אלא אוקמי' אחזקה וקשה (ד) התם משום דליכא ריעותא ואכתי היכא דאיכא ריעותא מנלן דאזלינן בתר חזקה וי"ל דמוכח היכא דבא כהן בסוף שבוע ורואה והנה כהה הנגע ואיתרע חזקה (ה) מטמאינן אדם הנכנס שם באותו שבוע וחייב קרבן אם נכנס בעזרה וקשה אדרבה נימא התם הרי חסר הנגע לפניך ואוקי גברא בחזקת טהרה כדאמר הכא גבי מקוה לטמא בודאי וי"ל דגבי מקוה רגילות להתחסר מעט מעט ולכך איכא למימר דמעיקרא חסר אבל הנגע רגילות להתחסר בצבע אחת פחות מכגרים לכך אמרינן התם השתא הוא דחסר ואוקי הנגע בחזקת שלם ביציאת כהן מן הבית וכשטימא הכהן את הבית אפי' נתחסר הנגע אחרי כן קודם שנכנס זה גזירת הכתוב הוא שהבית טמא עד שיראה הכהן בסוף שבוע ויטהרנו: **הי"ה בודק את החבית.** אפי' לרבנן דאית להו בהמוכר את הספינה (ב"ב פד.) יין וחומץ מין אחד הוא היינו כשמתכוין לתרוס הכא מיירי שנתכוין לתרוס מן היין ונמצא חומץ דהוה ליה תרומה בטעות כדמשמע בתוספתא דתרומות פרק ו' התודה והמעשר: ושניהם

מיהו בירושלמי דסוטה משמע דאפילו ולילה הוי הי"י גמור. גי':

כיון דמגופה קחזיא לא אמרינן אוקמה אחזקתה ומאי שנא ממקוה [6] דתנן [8] מקוה שנמדד ונמצא חסר כל טהרות שנעשו על גביו למפרע בין בר"ה בין ברה"י טמאות לשמאי קשיא למפרע להלל קשיא ודאי דאילו מעת לעת שבנדה תולין לא אוכלין ולא שורפין ואילו הכא טומאה ודאי התם משום דאיכא למימר העמד טמא על חזקתו ואימא לא טבל אדרבה העמד מקוה על חזקתו ואימא לא חסר הרי חסר לפניך הכא נמי הרי דם לפניך השתא הוא דחזאי הכא נמי השתא הוא דחסר הכי השתא התם איכא למימר חסר ואתא חסר ואתא הכא מי איכא למימר חזאי ואתא חזאי ואתא ומאי קושיא דלמא הגם הגם חזיתיה התם איכא תרתי לריעותא הכא איכא חדא לריעותא [9] ומאי שנא מחבית [3] דתנן [2] היה בודק את החבית להיות מפריש עליה תרומה והולך ואח"כ נמצא חומץ כל ג' ימים [3] (הראשונים) ודאי מכאן ואילך ספק קשיא לשמאי התם משום דאיכא למימר העמד טבל על חזקתו ואימר לא נתקן אדרבה העמד יין על חזקתו ואימר לא החמיץ הרי החמיץ לפניך הכא נמי הרי דם לפניך השתא הוא דחזאי התם נמי השתא הוא דהחמיץ הכי השתא התם איכא למימר החמיץ ואתא החמיץ ואתא הכא מי איכא למימר חזאי ואתא חזאי ואתא ומאי קושיא דלמא הגם הגם חזיתיה התם איכא תרתי לריעותא הכא איכא חדא לריעותא ורמי חבית אמקוה מאי שנא הכא ודאי ומ"ש הכא ספק א"ר חנינא מסורא מאן תנא חבית ר"ש היא דלגבי מקוה נמי ספקא משוי ליה [7] דתנן [8] מקוה שנמדד ונמצא חסר כל הטהרות שנעשו על גביו למפרע בין בר"ה בין ברה"י טמאות [10] ר"ש אומר בר"ה טהורות ברה"י תולין

ומאי שנא ממקוה. מועדה [10] ועלולה היא לכך אין לה חזקת טהרה: **ומאי שנא ממקוה.** לתרוייהו פריך: **שנעשו על גביו.** טהרות שנשתמשו בכלים שטבלו בו: **בין בר"ה בין ברה"י.** בין שהמקוה עומד בר"ה דקיימא לן [11] ספק טומאה בר"ה ספקו טהור הכא טמא דלמו ספק הוא אלא ודאי כדמפרש טעמא לקמן בשמעתין: **לשמאי קשיא למפרע.** דהא מטמאינן טהרות למפרע ולא אמרינן העמד מקוה על חזקתו: **דאילו מעת לעת.** טהרות דמטמאינן להו משום ספקא דמעת לעת לרבנן וה"ה מפקידה לפקידה דהלל: **תולין.** אם תרומה הן: **ולא שורפין.** כדקתני בברייתא דהרואה כתם (ו) לקמן בפירקין (דף ו.): **ואילו הכא.** במקוה: **טומאה ודאית.** מטמאינן להו למפרע ושורפין את התרומה מדקתני בר"ה טמא אלמא כודאי משוי ליה: **לא שבל.** טבילה הוגנת הלכך טומאה ודאית יש: **חסר ואתא חסר ואתא.** ואיתרע לה לחזקה מקמי הכי טובא ולא ידעינן מאימת הלכך ריע טפי מאאה: **הכא מי איכא למימר כו'.** הלכך עד שעת מציאת דם לא איתרעי חזקה והך דאשתכח השתא איכא למימר דהשתא הוא דחזאי: **הגם הגם.** לשון רבייה שהדם הולך וגדל ודומה לו במסכת שביעית בפ"ד [מ"ח] בראשונה היו אומריס מלקט אדם מתוך שדהו עליס ועשביס הגם הגם כדרך שמלקט משל חבירו כו'. כלומר ע"י שיהיה הדם רבה במקור יולא ממנו מעט מעט כחרדל מה שאין המקור יכול להחזיקה ויולא מעט לבית החילון וזה כמה ימים התחיל והיא נטמאת מטיפת דם כחרדל כדלקמן (דף מ.): **ברבי לריעותא.** העמד טמא על חזקת טומאה ובחזקת טהרה דמקוה איכא ריעותא שהרי חסר לפניך. אבל באשה בדילה הוא דאיכא ריעותא שהורע חזקת טהרתה קצת שהרי דם לפניך ומשום הך ריעותא לחודה לא מרעינן לה הואיל ובטהרות לא משכחת ריעותא אחריתא דכי אמרת העמידם על חזקתם בחזקת טהרתם הם: **ומאי שנא מחבית.** לב"ש [4] פריך: **היה בודק אם החבית.** טועמה אם היא בחזקתה שלא החמיצה: **להיות מפרש עליה.** כלומר להיות סומך עליה והולך ושותה שאר חביות ונותן עיניו בזו להפרש ממנה עליהם לאחר זמן שהתרומה ניטלת בתמשבה [גיטין נא.]: **כל ג' ימים ודאי.** פלוגתא דר' יוחנן ור' יהושע בן לוי בבבא בתרא בפ' המוכר פירות (דף לו.) ר' יוחנן אומר כל ג' ימים לאחר בדיקה ראשונה שמצאה בחזקתה ודאי יין ואם אמר בתוך ג' ימים הרי זו תרומה על אלו הסמוכין לה כולם מתוקנות מכאן ואילך ספק ותרומה היא ויחזור ויתרום ור' יהושע בן לוי אומר כל ג' ימים קודם בדיקה אחרונה שנמצאת חומץ ודאי חומץ דיין דעכשיו חומץ גמור הוא ודאי אין פחות מג' ימים שהתחיל להחמיץ ואם עשאו בתוך אותן ג' ימים תרומה על מקוס אחר אינו תרומה אליבא דרבי דאמר בהמוכר את הספינה (ב"ב פד.) יין וחומץ שני מינין הן דאי לרבנן הא קיימא לן (תרומות פ"ב מ"ו) תרס מן הרעה על היפה תרומתו תרומה מכאן ואילך למפרע ספק והוא זו תרומה ויחזור ויתרום. אלמא אין למר בין למר מספקינן ריעותא למפרע: **ורמי חבית אמקוה.** דהא תרוייהו איכא תרתי לריעותא: **מאי שנא.** במקוה דמחזקינן למפרע טומאת ודאי ומ"ש בחבית דקאמר ספק: **ברה"י תולין.** טעמא מפרש לקמן: [5] **מסוטה.** דכתיב (במדבר ה) והיא נטמאה אין אנשכ טומאה לסוטה: ועשאוה

מיירי שנתכוין לתרוס מן היין ונמצא חומץ דהוה ליה תרומה בטעות כדמשמע בתוספתא דתרומות פרק ו' התודה והמעשר: ושניהם

ח) מקוואות פ"ב מ"ב קדושין עט. גיטין נא.; ט) קדושין עט. ב"ב לו. (חולין י) [תוספתא דתרומות פ"ד ה"ח], יא) רש"ל [ב"ב פד.], יב) גיטין נא: מקוואות פ"ב מ"ב קדושין עט., יג) [הך דר"ש ליתא במקוה דמקוואות אמנם איתא בתוספתא פ"ג ה"ז הביאו הר"ש שם ובקדושין איתא דמציא כל הטהרות כו'], יד) פ"א וגיגלה, טו) [חולין טו:], טז) בס"א: [בשמעתא, יז) שייך לעמ' הבא, יח) [ל"ל עדיס זוממין ועיין בתוס' דחולין יא. ד"ה אמיא מפרה אדומה], יט) [ל"ל המוסה],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ולא שורפין וכו' לקמן בפירקין. נ"ב בדף ו ע"א מצא טומיס לרבא הרואה כתם כו': (ב) תוס' ד"ה לאיכא וכו' בחזקת שאינה טרפה. נ"ב ומכה אביו נמי דלמא משום דהעמד אאם בחזקת בלקה: (ג) ד"ה התם וכו' דעבס ודאי פוגם הערר ספק פוגם כו' ופריך: (ד) בא"ד וקשה דלמא התם משום: (ה) בא"ד ואיתרע חזקה ואפ"ה מטמאינן אדם:

גליון הש"ם

גמ' ומ"ש מחבית. עי' רפ"ג דתרומות ובכ"ס שם:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

תוס' הרא"ש (המשך)

איתרעאי. והכא [נמי] ודאי טבל ומקוה איתרעאי גברא לא איתרעאי וי"ל דהתם אע"ג דאיכא דבר חוצץ [אורחיה] לאיתי בתר טבילה כיון דנתעסק באותו המין אחר כן והוי דומיא דעצם ודאי פוגם ג) אבל הכא אורחיה להתחסר (אחר) [קודם] טבילי' כמו (קודם) [אחר] טבילי' ולא שייך למקרייה ודאי טבל. וע"ל [דלכאורה] מאי האי דקאמר סכין איתרעאי בהמה לא איתרעאי אי סכין איתרעאי בהמה נמי אתרעאי דריעותא דבהמ' אינה אלא מחמת הסכין אלא ע"כ ה"ק סכין איתרעאי הלכך אפי' בעור איפגים אימר לא נשחטו הסימנין כנגד הפגימה: **היה בודק את החבית** כו'. פרש"י דאתיא כדבי דאמר בפרק המוכר את הספינה יין וחומץ שני מינין הן אבל רבנן דאמרי מין אחד הן הויא תרומתו תרומה. ואי משום מן הרעה על היפה הא אמרינן תרומתו תרומה כדרבי אלעאי ונראה דאפילו כרבנן נמי אתיא דע"כ לא קאמרי רבנן אלא במתכוין לתרום מן החומץ על היין. אבל הכא שבדקו כדי לתרום מן היין על היין ונמצאת חומץ הוי כמו תרומה בטעות כאילו פירש שלא תהיה תרומה אם תמצא חומץ וכן מוכח בתוספתא דתרומות פרק התורם והמעשר בשבת דתאני התם [פ"ד] התורם חבית של יין ונמצאת של חומץ אם ידוע שהיתה של חומץ עד שלא תרמה אינה תרומה ואם משנתרמה ידע שהחמיץ הרי זה תרומה ואם ספק תרומה ויחזור ויתרום דברי רבי שרבי אומר יין וחומץ שני מינין הן וחכמים אומרים מין אחד הם. היה בלבו לתרום מן היין על היין ומה שבידו חומץ אין תרומתו תרומה וקתני בתר הכי היה בודק את החבית כו' כדאיתא בשמעתין אלמא מוכח בהדיא דמודו בה רבנן. והא דפליגי ברישא משום שהיתה בלבו שתהיה תרומה בכל ענין בין תמצא יין בין תמצא חומץ. וא"ת מאי שנא מתורם מחומץ איתרעאי. והכא [נמי] ודאי טבל ומקוה איתרעאי גברא לא איתרעאי וי"ל דהתם אע"ג דאיכא דבר חוצץ [אורחיה] שם ובקדושין איתא דמציא כל הטהרות כו'], יז) ס"א וגיגלה, יח) [חולין טו:], יט) בס"א: [בשמעתא, כ) שייך לעמ' הבא, כא) [ל"ל עדיס זוממין ועיין בתוס' דחולין יא. ד"ה אמיא מפרה אדומה], כב) [ל"ל המוסה],

ג) אינו מובן דמאי ריעותא אית לה לבהמה דהא אין עגולה לערוף כלל ואולי דר"ל דאיתרע לה החזקה דהרי טרפה לפנינו וכ"ה בתוס' ד"ה דאיכא. ד) כ"ל הלכך דאי לאו דאתיליד ריעותא בעמא גופיה הו"א דאין ספק תליה מוליא מידי ודאי טבילה אבל הכא לאו ודאי טבל מקריא וכ"ה בתוס' חולין דף ו ע"ב.

ועשאוה כודאי. שאסורה לבעלה עד שתשתה: **סוטה ברשות הרבים טהורה.** אין רשות הרבים מקום סתירה: **רגלים לדבר.** סימן טומאה איכא: **שהרי קינא לה ונסתרה.** התרה בה אל תסתרי עמו ונסתרה: **מאי רגלים לדבר איכא.** דליהוי חסר מקולדם לכן דילמא השתא הוא דחסר וש"מ דקסבר ר' שמעון בשאר ספק טומאה דעלמא נמי ברה"י תולין דהא אין רגלים לדבר: **ואיבעיא אימא.** אי מסוטה גמרי רבנן הוה להו למימר ברה"ר טהור אלא נאו מסוטה מצינן למגמר דתחלת טומאה איתקש לסוטה סוף טומאה נא איתקש ואם כן מאי טעמא דרבי שמעון דמטהר ברה"ר: **גמר סוף טומאה.** דהיינו טבילה מתחלת מגע הטומאה: **ומאי שנא ממבוי.** לשמאי פריך: **מטמא למפרע.** כל טהרות שנעשו במבוי: **עד שיאמר.** עליו אדם בפותו היום בדקתי ושוב אינו מטמא מאותו היום ולמפרע אבל עד אותו יום הוא מטמא: **או עד שעת הביבור.** אבל טהרות דקודם ביבור טהורין דחזקת ישראל בודקין מבעותיהן בשעת ביבודיהן ואי הוה בהיא שעתא הוה משתכח אבל טהרות דלאחר ביבוד טמאות מספק שמא לאחר ביבוד מיד נפל: **מרגשת.** שנטר"ר בלע"ז. כלומר יודעת בעצמה בשיעולא דם ממנה והא מדלא ארגשה מאתמול ודאי השתא בבדיקת עד נפק: **והא איכא שוטה.** שאינה מבינה להרגיש: **נאפוקי מדר' אליעזר.** במתני' היא לקמן (דף ז.): **והא איכא בממים.** הרואה כתם דקיימא לן לקמן (דף טו.) מטמאה למפרע עד שתאמר בדקתי חלוק זה ולא היה בו כתם או עד שעת בבוס ולא אמרינן אי נפיק מגופה הוה מרגשת: **נימא תנן בממים דלא בממאי.** דכיון דאמר אשה מרגשת אמאי טמאה לימא נאו מגופה הוה הואיל ולא ארגשה: **נאפור לא נאפוקה.** דנימא מדם נפור הוה דאמר התם תולה בכל דבר שהיא יכולה לתלות בפ' הרואה כתם (לקמן נח:): **משמשת במוך.** ממלאה אשה אותו מקום מוכין לשאוב את הזרע שלא תתעבר ואינה נוטלתו משם אלא בשעת הצורך ושמא מוך העמיד את הדם. ג' נשים משמשות במוך קטנה מעוברת ומניקה[ה]: **מבויץ בויץ.** וש מקומות לדם לנאת: **בויץ.** דברי"ט בלע"ז: **בין הני לישני.** אשה מרגשת ומעיקרא הוה אמי: **נהאיך לישנא.** העמד אשה על חזקתה: לנאדי

ושניהם לא למדוה אלא מסוטה [ו]רבנן סברי כי סוטה מה סוטה בספק היא ועשאוה כודאי הכא נמי בספק ועשאוה כודאי אי מסוטה אימא כי סוטה מה סוטה ברה"ר טהור הכא נמי ברה"ר טהור הכי השתא התם משום סתירה הוא וסתירה ברה"ר ליכא הכא משום חסר הוא מה לי חסר ברה"ר מה לי חסר ברה"י וכי תימא הא כל בספק טומאה ברה"ר טהור כיון דאיכא תרתי לריעותא כודאי טומאה דמי ורבי שמעון סבר כי סוטה מה סוטה ברה"ר טהור הכא נמי ברה"ר טהור אי מסוטה אימא כי סוטה מה סוטה ברה"י טמאה ודאי הכא נמי ברה"י טמאה ודאי הכי השתא התם יש רגלים לדבר שהרי קינא לה ונסתרה הכא מאי רגלים לדבר איכא ואי בעית אימא היינו טעמא דרבי שמעון גמר סוף טומאה מתחלת טומאה מה תחלת טומאה בספק נגע בספק לא נגע ברה"ר טהור אף סוף טומאה בספק טבל בספק לא טבל ברה"ר טהור ורבנן הכי השתא התם גברא בחזקת טהרה קאי מספקא לא מחתינן ליה לטומאה הכא גברא בחזקת טומאה קאי מספקא לא מפקינן ליה מטומאתו ומאי שנא ממבוי [ז]דתנן השרץ שנמצא במבוי מטמא למפרע עד שיאמר בדקתי את המבוי הזה ולא היה בו שרץ או עד שעת הביבוד התם נמי ביון דאיכא שרצים דגופיה ושרצים דאתו מעלמא כתרתי לריעותא דמי ואב"א היינו טעמא דשמאי הואיל ואשה מרגשת בעצמה והלל בסבורה הרגשת מי רגלים היא ולשמאי האיבא ישנה ישנה נמי אגב צערה מיתערא מידי דהוה אהרגשת מי רגלים והאיבא שוטה מודה שמאי בשוטה הא כל הנשים קתני כל הנשים פקחות וליתני נשים לאפוקי מדרבי אליעזר דא"ר אליעזר [ח]ארבע נשים ותו לא קמ"ל כל הנשים והאיבא בתמים לימא תנן בתמים דלא בשמאי אמר אביי מודה שמאי בבתמים מ"ט בצפור לא נתעסקה בשוק של טבחים לא עברה האי דם מהיכא אתי [ט] אי בעית אימא היינו טעמיה דשמאי דאם איתא דהוה דם מעיקרא הוה אתי והלל כותלי בית הרחם העמידוהו ושמאי כותלי בית הרחם לא מוקמי דם [ז]משמשת במוך מאי איכא למימר אמר אביי מודה שמאי במשמשת במוך רבא אמר מוך נמי אגב זיעה מכוויץ כויץ ומודה רבא במוך דחוק ומאי איכא בין הני לישני להאיך לישנא איכא

ושניהם לא למדוה אלא מסוטה. תימה דהא רבנן מטמאין אף בר"ה משום דהוי תרתי לריעותא אם כן לא הוי ספק ולא שייך זה לסוטה מידי וכן בחבית דהוי ודאי טבל לרבנן דומיא דמקוה הא לא גמרינן מסוטה אלא טומאה ורבי שמעון נמי דגמר חבית מטומאה הא לא שייך מידי לסוטה ואומר ר"ת דלא קאמר הכי אלא לפרש דלא תקשי להו מסוטה [ו] וטעמא דרבנן משום דהוי תרתי לריעותא והוי ודאי ולא ספק ולרבי שמעון הוי ספק דלית ליה טעמא דהרי חסר לפניך דהשתא הוא דחסר וכנגד העמד מקוה בחזקת שלם איכא למימר העמד טמא על חזקתו ולכך ברה"י תולין מדינא ואע"ג דלא ילפינן מסוטה ולכך בחבית נמי ספק אבל ברה"ר מטהר אע"ג דליכא חזקה דמסוטה ילפינן כדפי' לעיל (ג) ובכל ספק טומאה אית ליה ברה"י תולין:

[ו] **גמר סוף טומאה מתחלת טומאה.**

תימה דשפיר קאמרי רבנן דהתם איכא חזקת טהרה [ח]וי"ל דגמר מתחלת טומאה היכא דליכא חזקת טהרה כגון הכא דתנוק הכי דתרא דקדושין (ג) (דף פ.) דאיכא רוב תינוקות מטפחין כנגד חזקת העיסה ואינו רוב גמור והוי פלגא כנגד החזקה ואינו היה בה דעת לישאל מן התורה היה ברה"י טמא גמור וברה"ר טהור גמור דגמרינן מסוטה ורבנן התם איכא חזקת טהרה פי' כנגד רוב תיפוח והוי ספק וגמרי מסוטה לטהר ברה"ר אבל הכא דגברא בחזקת טומאה והוי תרתי לריעותא והוי ודאי: **השרץ שנמצא במבוי.** לשמאי פריך דמטהר לגמרי: **ושרצים דמעלמא.** וא"ת סיפא דקתני התם כתם שנמצא בחלוקה מטמא למפרע עד שתאמר בדקתי את החלוק ולא היה בו כתם או עד שעת הבבוס מאי איכא למימר דהתם ליכא למימר דאיכא דם מגופה ומעלמא דמשום דם דמעלמא אינו טמא אלא חלוק ולקמן בפרקין (דף ו.) נמי אמרינן הרואה כתם מקולקלת למיגה וי"ל דהואיל ואם הכתם יבש הוא ע"כ טמאה למפרע ופעמים נמי אף כשהוא לח מוכיח דלא אתא השתא אלא על ידי שחייה או ע"י ריקוד כדאמר בהרואה כתם (לקמן מ:) לא פליג רבנן בכתמים: **ואיבעית אימא טעמא דשמאי הואיל ואשה מרגשת בעצמה.** נראה דלהאי לישנא נמי ליך טעמא דהעמד אשה על חזקתה דאל"כ כי קאמר מודה שמאי בשוטה וכן מודה שמאי במוך וכי יטמאנה למפרע אף לחולין והלא כל הנשים דיין שעתן לחולין אף להלל אלא הני טעמי לא איצטריך אלא כי היכי דלא נעבד סייג בקדשים*: **מרגשת בעצמה.** פי' כשנעקר דם מן המקור ומדלא הרגישה עד עכשיו השתא הוא דחזאי ומיהו לפי זה לא א"ש הא דאמר ול"ת וכי בדקה עצמה ומצאה טמאה ולא הרגישה מאי [טעמא דשמאי נימא כמו שלא הרגישה עכשיו כך נימא לקמן עשה סייג לדבריך כיון שמא נעקר מאתמול ולא הרגישה] וי"ל דלא פליג רבנן הואיל ורוב פעמים מרגשת הבא לטעמא דאם איתא דהוה דם מעיקרא הוה אתי שוכבת אפרקיד מאי איכא למימר אלא לא פליג רבנן והא דקאמר מודה שמאי בשוטה ובמוך דאמר דלמא דלא מרגשת בהרגשת עד ושמש כמו שאינה חוששת בהרגשת מי רגלים: **מודה שמאי בשוטה.** משום דהנהו חלוקות משאר נשים ולא שייך למימר בהו לא פליג רבנן ורש"י פירש מה שעכשיו לא הרגישה כסבורה הרגשת עד הוא וקשה מאתמול נמי נימא הא דלא הרגישה אם אשה כסבורה הרגשת שמש הוא ואמאי מטהרין למפרע אלא שמאי אית ליה דלעולם אשה מרגשת ואינה חוששת בהרגשת עד ושמש כמו שאינה חוששת בהרגשת מי רגלים: **מודה שמאי בשוטה.** ואם תאמר והא אין בו דעת לישאל וי"ל כגון אדם שנגע בה ורוצה לעסוק בקדשים ואותו אדם יש בו דעת לישאל:

והא איכא בתמים. פירוש לשמאי דאית ליה טעמא דהרגשה לטהר אף בקדשים היה לנו לטהר בתמים אפי' מכאן ולהבא דאית לן למימר כיון דלא הרגישה ודאי מעלמא אמי כדאמר (לקמן דף ה.) גבי תינוקת שלא הגיע זמנה לראות אפילו סדינין שלה מלוכלכין בדם אין חוששין לה אימר בשוק של טבחים עברה ולאו אדעתה אבל להלל לא קשה כיון דאינו ברור לו טעמא דהרגשה לטהר בקדשים אין לנו לתלות בתמים ולומר דמעלמא אמי אפילו לחולין דרגלים לדבר הוא דמגופה אמי אפילו למפרע: איכא

(ה) סוטה כח., ב) לקמן טו., ג) [לקמן ז.], ד) [עי' תוס' כתובות לט. ד"ה אלא וכו'], ה) לקמן מה., ו) [עי' תוס' קדושין עב. ד"ה ושניהם], ז) [איבעיא אימא היינו טעמא דר"ש גמר סוף טומאה מתחלת טומאה. ולא ידעינן מה תקן דאמרי איכא למימר מי מה תחלת טומאה ברה"י טמא ודאי דגמרינן מסוטה אף סוף טומאה. מיהו לפירוש רש"י משמע דלר"ש כל ספק טומאה ברה"י תולין ולא גמרי' מסוטה לטומאה ודאי דהתם יש רגלים לדבר טמא. אבל לפי' ר"י קשה וי"ל דהכי פי' גמר מתחלת טומאה כמו ב' מזרים או דחבית אל תרומה שנולד בה ספק טומאה שפי"ר דלא גמרינן מסוטה לטמאה ודאי ברה"י דלא דמי לסוטה דיוכל להיות שנטמאה אבל הכא תרוייהו לא נטמאו בודאי אלא נטמא אחמד אלא תולין ברה"י וברה"ר טהור לגמרי כדמוכיח ר"י בפ' ב' מזרין מיהו מהא גופא תימה כיון דלא גמר מסוטה מ"ש דברה"ר טהור משום דמוקמי' אחזקתיה כרה"י נמי יהא טהור משום דמוקמי' אחזקתיה וכיון דלא גמרי' מסוטה ר"ל דהלכות טומאה גמירי לה דאמרי' במס' סוטה בפ"ק והכי גמירי דבר שאי אפשר לחיות טמא ודאי או טהור ודאי ברה"י תולין וברה"ר טהור והשתא נימא הכא גמרינן סוף טומאה מתחלת טומאה עד' מזרים דברה"ר הוא דכיון דלא דמי לסוטה אמרי' הלכה למשה מסיני הוא דברה"י תולין וברה"ר טהור וכשנאמר הלכה על זה נאמר הלכה על זה ורבנן הכי השתא התם גברא בחזקת טהרה כו' לתכי טהור ברה"ר וכי איצטריך הלכתא היינו לתלות ברה"י אבל לטהר ברה"ר לא דמי לטהר אבל אם איתמר כלל אבל נפק לו משום דמוקמי' אחזקתיה אבל הכא גבי סוף טומאה דליכא חזקה דטהרה דאמרי' העמד טמא על חזקתיה וגבי מקוה דליכא חזקת טהרה שהרי חסר לפניך לא מוקמינן אחזקה בין ברה"ר בין ברה"י ויהא ודאי טמא. עכ"ל מהר"ן],

גליון הש"ם

תוס' ד"ה נמר וכו' וי"ל דנמר מתחלת טומאה וכו'. ומי העני בדעת לא זכיתי לעמוד בסוד רבותינו דאמרו הסיל מתני' דעיסה מפורש בקרא הוא ונקשה גם עלה היכי ילפינן מתחלת טומאה היכי דיש לה חזקת טהרה:

לעזי רש"י

שנט"ר [שינטי"ר]. לחוש, להרגיש. דשריי"ט [ריטריי"ט]. מתכורץ (או מכורץ).

תוס' הרא"ש

מה סוטה ספק היא ועשאוה כודאי. לאוסרה על בעלה עד שתשתה אע"ג דמן הדין מותרת לבעלה דאוקמה בחזקת צדקת ואע"ג דנסתרה לא נבעלה אלא גזירת הכתוב להוציאה מחזקתה ולאוסרה מספק; **אי** מה סוטה ברשות היחיד טמאה ודאי הכא נמי ברשות היחיד טמאה ודאי. הכא משמע דכל ספק טומאה ברשות [היחיד] טמ' ודאי וקשה מהא דאמרינן בנזיר שני נזירים שאמר להם אחד ראיתי שנטמא אחד מכם שניהן מביאין קרבן טומאה וקרבן טהרה ופריך אינהו תרי והאי דקאי גבייהו האיכא תלתא והוי ספק טומאה ברשות הרבים ויביאו [כל אחד] קרבן טהרה דספק טומאה ברשות הרבים ספיקו טהור ומשני באומר ראיתי טומאה שנזדקה ביניהם אכתי תקשי ליה הו"ל ספק טומאה ברשות היחיד ויביאו [כל אחד] קרבן טומאה דהא ספק טומאה ברשות היחיד הוי ודאי טמא כדמוכח הכא אבל אי אמרינן תולין הוה ניחא וי"ל דלעולם כל ספק טומאה ברשות היחיד ודאי טמא והאי דלא מייתי תרוייהו קרבן טומאה משום דלא ילפינן מסוטה אלא דבר שאיפשר להיות כן כגון שאיפשר שנטמאת בשעת סתירה אבל הך דשני נזירים כיון דודאי אחד מהן טהור לא ילפינן מסוטה להחשיבם שניהן ודאי טמאין לחייב כל אחד ואחד קרבן טומאה אלא גמרי' מסוטה לאפוקינהו מחזקתייהו וספק טמאים הוו. וא"ת א"כ מאי פרי' מעיקרא דרשות הרבים הוי וכל אחד יביא קרבן טהרה הא אי איפשר להיות ששניהם טהורין וכי האי גונא לא ילפינן מסוטה לטהר שניהן ברשות הרבים וי"ל דהא דמטהרין ספק טומאה ברשות הרבים לאו מסוטה ילפינן דבלאו סוטה אית לן לאוקומי כל חד וחד בחזקת טהרה כדאמרי' בשמעתי' כי אמרינן העמד דבר על חזקתו כגון ספק נגע ספק לא נגע אלאמא מכח חזקה מטהרי'. והא דאמרי' בפ"ק דחולין דספק טומאה ברשות הרבים הלכתא גמירי לה מסוטה היינו היכא דהוי פלגא ופלגא דליכא חזקת טהרה גבי תינוק שנמצא בצד העיסה דאמרינן רוב תינוקות מטפחין ומיעוט אין מטפחין ועיסה זו בחזקת טהרה עומדת סמוך מיעוטא לחזקה ואיתרע ליה רובא. וכי האי גונא חשיב ליה פלגא ופלגא פרק בתרא דיבמות ואמרינן עלה פרק כיסוי הדם אם אמרו ספק טומאה להטהר יאמרו ספק איסור להתיר ומה לי ספק טומאה מה לי ספק איסור. אלא היינו טעמא משום דספק טומאה ילפינן מסוטה ואע"ג דהתם בדבר שאין בו דעת לישאל איירי ה"ה ברשות הרבים וא"ת היכי ילפינן מסוטה לטהר ברשות הרבים בפלגא ופלגא דליכא חזקת טהרה דלמא שאני סוטה דאית לה חזקת טהרה. ובברשות היחיד דוקא הוא דגלי לן קרא דטמאה ולא אזלינן בתר חזקה ומינה ילפינן בעלמא ספק טומאה ברשות היחיד אבל ברשות הרבים אוקמה אדינא וכיון דליכא חזקת טהרה לוקמיה אדינא לטמאות מספק וכי תימא ברבשות הרבים נמי איתרע (קינא) [חזקתה] שהרי קינא לה ונסתרה. הא אמרינן לקמן בשמעתין דסתירה ברשות הרבים ליכא. וי"ל דברשות הרבים נמי איתא סתירה קצת כגון באפילה ובקרן זוית. ואפי' הכי לא אסר רחמנא אלא ברשות היחיד. שדרך הוא ליסתר שם אלמא ברשות הרבים אע"ג דאיתרעאי חזקתה שריא. וא"ת כיון דחשבינן סוטה כפלגא ופלגא משום דאיכא רגלים לדבר. א"כ כל ספק טומאה ברשות היחיד נוקמה אחזקה לטהר ולא נילף מסוטה אלא היכא דאיכא רגלים לדבר וי"ל נהי דאיכא רגלים לדבר וחוו כמו פלגא ופלגא מ"מ אית לה חזקת היתר ואפקה קרא מחזקתה ועשאה כוודאי וה"ה נמי לספק טומאה מפקינן ליה מחזקתיה אע"ג דליכא רגלים לדבר וכ"מ ספק טומאה [ברה"ר] היכא דהוי פלגא ופלגא אי לאו דילפינן מסוטה לטהר הוה מטמינן כיון דהחמיר קרא ברשות היחיד לטמאות אפי' היכא דאיכא חזקת טהרה הוה מטמינן ברשות הרבים היכא דהוה פלגא ופלגא: **הכא** מאי רגלים לדבר איכא. תי' מאי האי דקאמר רשניהן לא למדוה אלא מסוטה הא לא ילפינן מסוטה מידי דהא רבנן מטמאו אפי' ברשות הרבים ומשום דאיכא תרתי לריעותא חשיבי ליה כודאי טומאה וכן בחבית חשיב ליה כודאי טבל אע"ג דלא שייך ביה למילף מסוטה. ור' שמעון נמי דמשוי חבית ומקוה סמך אין זה מכח ספק סוטה אלא מסברא דחשיב תרתי לריעותא ספק דחבית לא שייך למילף מסוטה ומפרש ר"ת דשניהם לא למדוה אלא מסוטה לאו מילף ממש קאמר אלא דלא קשיא להו דין סוטה. ומי' ר' שמעון ודאי יליף רשות הרבים מסוטה כיון דחשיב ליה ספק יליף מסוטה לטהר ברשות הרבים אבל רשות היחיד לא יליף מסוטה לטמא ודאי משום דשאני סוטה משום דאיכא רגלים לדבר. ולישנא דחיק. וי"ל דאיצטריך למילף חבית ומקוה מסוטה דאי לאו דאשכחן בשום דוכתא דעשה הכתוב ספק כודאי לא הייתי מיקל לשרוף ברשות היחיד ובחבית לבטל התרומה לגמרי משום תרתי לריעותא ור' שמעון נמי לא היה מטהר ברשות הרבים כיון דאיכא חזקה כנגד חזקה אי לאו דיליף תימה דלא משתמיט לן בכוליה תלמודא דפליג ר' שמעון בתחלת טומאה. ויש מפרשים דבתחלת טומאה מודה ר' שמעון דהלכתא גמירי לה מסוטה כדאיתא בפ"ק דחולין [דף ט ע"ב] וכי תימא השתא בתחלת טומאה שורפין בסוף טומאה לא כ"ש הא קי"ל אין דנין ק"ו מהלכה הלכך בסוף טומאה אמר ר"ש תולין כיון דאיכא לתלות להקל כמו להחמיר דהרי חסר לפניך לא חשיב לר' שמעון ריעותא ולא יתכן האי פירוש' דע"כ הלכתא גמירי לה לאו דוקא שיהא הלכה למשה מסיני דהא בסוטה בפ' כשם יליף לה מק"ו. וגי"ל דהאי ק"ו פריכא הוא דקאמר התם ומה סוטה שלא עשה בה שוגג

(ו) גמ' ואיבעיא אימא היינו טעמייה: (ז) תוס' ד"ה ומיהם וכו' כספרישין לעיל. ג"כ בד"ה והלל: (ח) ד"ה גמר וכו' דפרק בתרא דקידושין. ג"כ בדף פ' וע"ש בתוס' בד"ה סמוך מיעוטא:

תוס' הרא"ש (המשך)

(ט) גמ' ואי בעית אימא טעמא דשמאי הואיל ואשה מרגשת בעצמה. נראה דלהאי לישנא נמי ליך טעמא דהעמד אשה על חזקתה דאל"כ כי קאמר מודה שמאי בשוטה וכן מודה שמאי במוך וכי יטמאנה למפרע אף לחולין והלא כל הנשים דיין שעתן לחולין אף להלל אלא הני טעמי לא איצטריך אלא כי היכי דלא נעבד סייג בקדשים* : **מרגשת בעצמה.** פי' כשנעקר דם מן המקור ומדלא הרגישה עד עכשיו השתא הוא דחזאי ומיהו לפי זה לא א"ש הא דאמר ול"ת וכי בדקה עצמה ומצאה טמאה ולא הרגישה מאי [טעמא דשמאי נימא כמו שלא הרגישה עכשיו כך נימא לקמן עשה סייג לדבריך כיון שמא נעקר מאתמול ולא הרגישה] וי"ל דלא פליג רבנן הואיל ורוב פעמים מרגשת הבא לטעמא דאם איתא דהוה דם מעיקרא הוה אתי שוכבת אפרקיד מאי איכא למימר אלא לא פליג רבנן והא דקאמר מודה שמאי בשוטה ובמוך דאמר דלמא דלא מרגשת בהרגשת עד ושמש כמו שאינה חוששת בהרגשת מי רגלים: **מודה שמאי בשוטה.** משום דהנהו חלוקות משאר נשים ולא שייך למימר בהו לא פליג רבנן ורש"י פירש מה שעכשיו לא הרגישה כסבורה הרגשת עד הוא וקשה מאתמול נמי נימא הא דלא הרגישה אם אשה כסבורה הרגשת שמש הוא ואמאי מטהרין למפרע אלא שמאי אית ליה דלעולם אשה מרגשת ואינה חוששת בהרגשת עד ושמש כמו שאינה חוששת בהרגשת מי רגלים: **מודה שמאי בשוטה.** ואם תאמר והא אין בו דעת לישאל וי"ל כגון אדם שנגע בה ורוצה לעסוק בקדשים ואותו אדם יש בו דעת לישאל:

והא איכא בתמים. פירוש לשמאי דאית ליה טעמא דהרגשה לטהר אף בקדשים היה לנו לטהר בתמים אפי' מכאן ולהבא דאית לן למימר כיון דלא הרגישה ודאי מעלמא אמי כדאמר (לקמן דף ה.) גבי תינוקת שלא הגיע זמנה לראות אפילו סדינין שלה מלוכלכין בדם אין חוששין לה אימר בשוק של טבחים עברה ולאו אדעתה אבל להלל לא קשה כיון דאינו ברור לו טעמא דהרגשה לטהר בקדשים אין לנו לתלות בתמים ולומר דמעלמא אמי אפילו לחולין דרגלים לדבר הוא דמגופה אמי אפילו למפרע: איכא

(ה) גמ' ואיבעיא אימא היינו טעמא דר"ש גמר סוף טומאה מתחלת טומאה. ולא ידעינן מה תקן דאמרי איכא למימר מי מה תחלת טומאה ברה"י טמא ודאי דגמרינן מסוטה אף סוף טומאה. מיהו לפירוש רש"י משמע דלר"ש כל ספק טומאה ברה"י תולין ולא גמרי' מסוטה לטומאה ודאי דהתם יש רגלים לדבר טמא. אבל לפי' ר"י קשה וי"ל דהכי פי' גמר מתחלת טומאה כמו ב' מזרים או דחבית אל תרומה שנולד בה ספק טומאה שפי"ר דלא גמרינן מסוטה לטמאה ודאי ברה"י דלא דמי לסוטה דיוכל להיות שנטמאה כמו ב' מזרים דברה"ר הוא אחמד אלא תולין ברה"י וברה"ר טהור לגמרי כדמוכיח ר"י בפ' ב' מזרין מיהו מהא גופא תימה כיון דלא גמר מסוטה מ"ש דברה"ר טהור משום דמוקמי' אחזקתיה כרה"י נמי יהא טהור משום דמוקמי' אחזקתיה וכיון דלא גמרי' מסוטה ר"ל דהלכות טומאה גמירי לה דאמרי' במס' סוטה בפ"ק והכי גמירי דבר שאי אפשר לחיות טמא ודאי או טהור ודאי ברה"י תולין וברה"ר טהור והשתא נימא הכא גמרינן סוף טומאה מתחלת טומאה עד' מזרים דברה"ר הוא דכיון דלא דמי לסוטה אמרי' הלכה למשה מסיני הוא דברה"י תולין וברה"ר טהור וכשנאמר הלכה על זה נאמר הלכה על זה ורבנן הכי השתא התם גברא בחזקת טהרה כו' לתכי טהור ברה"ר וכי איצטריך הלכתא היינו לתלות ברה"י אבל לטהר ברה"ר לא אמר דבר אבל נפק לו משום דמוקמי' אחזקתיה אבל הכא גבי סוף טומאה דליכא חזקה דטהרה דאמרי' העמד טמא על חזקתיה וגבי מקוה דליכא חזקת טהרה שהרי חסר לפניך לא מוקמינן אחזקה בין ברה"ר בין ברה"י ויהא ודאי טמא. עכ"ל מהר"ן].